

Senioriasumisen yhteisöllinen tulevaisuus (SENORA) -hanke

Esittely

Senioriasumisen yhteisöllinen tulevaisuus (SENORA) -hankkeessa tutkitaan yhteisöllisen senioriasumisen tilannetta Suomessa. Yhteisöllisen senioriasumisen kohteet ovat muutoin samanlaisia kuin muutkin asumisyhteisöt, mutta ne ovat ikärajoitettuja (48+ tai 55+), esteettömiä ja sijaitsevat yleensä palveluiden ja julkisten liikenneyhteyksien lähellä. SENORA-hankkeessa kartoitetaan yhteisöllisen senioriasumisen kohteita Suomessa sekä asukkaiden kokemuksia ja toiveita tulevaisuuden asumisen suhteen. Lisäksi hankkeessa selvitetään sidosryhmien ja rakennuttajien näkemyksiä senioriasumisen tilanteesta ja tarpeista Suomessa. Hanke toteutetaan aikavälillä 5/2024 - 6/2025.

Yhteisölliset asumisen ratkaisut eri-ikäisille voivat parhaillaan edistää asukkaiden sosiaalista osallisuutta ja hyvinvointia, tilojen ja resurssien yhteiskäyttöä, energiatehokasta rakentamista ja saavutettavien palveluiden kehittämistä. SENORA-hankkeessa tuotetaan uutta tietoa yhteisöllisen senioriasumisen tilanteesta sekä hyväksi havaituista pitkään toimineista yhteisöllisen senioriasumisen kohteista ja niihin yhteydessä olevista tekijöistä nykyisen asuintuotannon ja alue- ja kaupunkisuunnittelun kehittämisen tarpeisiin. Väestön ikääntyessä alue- ja kaupunkisuunnittelussa on tarpeen ottaa entistä paremmin huomioon seniorien asumisen tarpeet, toiveet ja resurssit. Hankkeen tuottamaa tietoa tarvitaan yhteisöllistä senioriasumista koskevan kysynnän kartoittamiseen ja ennakointiin tulevaisuudessa.

Monitieteisen tutkimushankkeen tutkimusosio toteutetaan Tampereen yliopiston kahden tiedekunnan ja tutkimusryhmän yhteistyönä (Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö, CoE AgeCare, Yhteiskuntatieteellinen tiedekunta & ASUTUT-ryhmä, Rakennetun ympäristön tiedekunta). Hanketta johtaa dosentti, tutkimuspäällikkö Outi Jolanki. Hankkeessa työskentelevät väitöskirjatutkijat Annirikka Rantala ja Outi Valkama, sekä tutkimusavustaja Terhi Lampio. Lisäksi hankkeessa työskentelevät ASUTUT-ryhmän puheenjohtaja Katja Maununaho, tutkija, arkkitehti SAFA ja ryhmän vieraileva tutkija, arkkitehti Joonas Lukka.

Tausta

Viime vuosina erilaiset yhteisöasumisen mallit ml. seniorien asumisyhteisöt ovat yleistyneet monessa maassa ja niin myös Suomessa. Yhteisöllisen senioriasumisen kohteet syntyvät usein kansalaisryhmien, säätiöiden, yhdistysten tai muiden yhteisöjen ryhmärakennuttamishankkeiden tuloksena. Yhteisöllinen senioriasuminen on itsenäistä asumista, jossa asukkailla on oma omistus- tai vuokra-asunto, mutta lisäksi käytössä on yhteisiä sisä- ja ulkotiloja. Tyypillisesti tarjolla on laaja kirja organisoitua ja vapaamuotoista toimintaa. Toimintaa järjestävät asukkaat yhdessä tai asukkaat yhteistyössä talojen ulkopuolisten toimijoiden kanssa. Hallinnoijia ovat joko asukkaat yhdessä tai asukkaat osallistuvat hallinnoimiseen taustayhteisön kanssa. Asukkaat kuuluvat automaattisesti asukastoimikuntaan, joka yleensä suunnittelee toimintaa ja käsittelee asukaspalautteita. Yhteisölliset senioritalot ovat esteettömiä ja sijaitsevat lähellä palveluita ja julkisia liikenneyhteyksiä. Yhteisöllisiin senioritaloihin voi muuttaa kuka hyvänsä, joka täyttää ikäehdon (+48, +55), tai jonka perheessä yksi henkilö täyttää ikäehdon. SENORA-hankkeessa tarkasteltu *yhteisöllinen senioriasuminen* tarkoittaa itsenäisesti asuvien iäkkäiden ihmisten

asumismuotoa, johon muutetaan erilaisista syistä. Hankkeessa ei siis tarkastella palveluasumista eikä asumispalveluihin kuuluvaa 'yhteisöllistä asumista' (sosiaalihuoltolain mainitsemaa).

Monisukupolvisia tai seniorien asumisyhteisöjä ei tilastoida erikseen, minkä vuoksi perustietoja seniorien asumisyhteisöistä on niukasti. Monissa aiemmissa hankkeissa on tarkastelu ikäystävällistä asumista sekä välimuotoisen asumisen malleja. SENORA-hanke jatkaa tätä työtä, mutta syventää erityisesti yhteisöllistä senioriasumista koskevaa tietoa. Hankkeessa tarkastellaan myös digitaalisten välineiden ja palveluiden käyttöä tapaustutkimuksen kohteissa kommunikaatiovälineenä sekä digitaalisten välineiden roolia yhteisöllisyyden rakentamisessa.

Tavoitteet

Hankkeen tavoitteina on

- 1) Kartoittaa Suomessa toteutettuja yhteisöllisen senioriasumisen malleja
- 2) Tutkia asukkaiden kokemuksia yhteisöllisestä senioriasumisesta, hyvin toimivista malleista ja kehittämisen kohteista
- 3) Kerätä tietoa seniorijärjestöjen, rakennuttajien, kuntien ja hyvinvointialueiden edustajien näkemyksistä yhteisöllisen senioriasumisen tarpeesta, rakentamisen edellytyksistä ja esteistä, sekä tulevaisuuden suunnista

Vaikutus

Hankkeessa tuotetaan tietoa yhteisöllisen senioriasumisen tilanteesta Suomessa, yleisyydestä, kohteiden sijainnista, omistus- ja hallintamuodoista, rakennuttajista, asukasmääristä sekä asukaskokemuksista. Hanke tuottaa siten perustietoa yhteisöllisestä senioriasumisesta Suomessa, sekä siitä millaiset tekijät ovat keskeisiä asukastyytyvyydelle ja hyvän yhteisön muodostumiselle. Lisäksi hankkeessa tuotetaan uutta tietoa siitä, millaisia ongelmia ja haasteita rakentamiseen ja erilaisiin malleihin sisältyy ja miten erilaisia malleja pitäisi asukkaiden näkökulmasta kehittää, jotta ne vastaavat erilaisten asukasryhmien tarpeisiin.

Hankkeen tuottama tieto tarjoaa välineitä alue- ja kaupunkisuunnitteluun sekä asuinrakentamiseen. Hankkeen loppuraportti tarjoaa myös seniorikansalaisille tietoa erilaisista yhteisöllisen senioriasumisen vaihtoehdoista oman asumisen suunnitteluun.

Rahoitus

Hanketta rahoittavat Suomen Ympäristöministeriö, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (CoE AgeCare) Tampereen yliopisto, sekä Jyväskylän Sotainvalidien Asuntosäätiö sr.

Lisätietoja:

Hankkeen johtaja: Outi Jolanki, dosentti, tutkimuspäällikkö, Ikääntymisen ja hoivan tutkimuksen huippuyksikkö (CoE AgeCare), Tampereen yliopisto, outi.jolanki@tuni.fi /+358 40 1901660.

TAUSTAKYSYMYKSET

1. Edustatko?

- Kuntaa
- Hyvinvointialuetta
- Järjestöä (valtakunnallinen seniorijärjestö tms.)
- Yhdistystä (paikallinen asukasyhdistys tms.)
- Rakennusyhtiötä
- Yhteiskunnallista yritystä

2. Missä kunnassa toimit?

(Jos toimit usean kunnan alueella, valitse päätoimipaikkasi.)

KYSYMYKSET

Yhteisöllisellä senioriasumisella tarkoitetaan asumismuotoa, jonka asukkaille on alaikäraja (yleensä 48+, 55+ tai 65+), rakennuksessa on asuntojen lisäksi yhteistiloja ja yhteistä toimintaa. Yhteistä toimintaa järjestävät joko asukkaat itse tai asukkaat ja toiminnanohjaaja. Asukkaat muodostavat asukasyhdistyksen, ja halutessaan heillä on mahdollisuus vaikuttaa talon toimintaan. Osallistuminen on vapaaehtoista. Yhteisöllinen senioriasuminen on itsenäistä asumista eikä uuden sosiaalihuoltolain mukaista asumispalveluihin kuuluvaa 'yhteisöllistä asumista', jota järjestää hyvinvointialue.

TIEDONVÄLITYS

3. Onko käsite yhteisöllinen senioriasuminen helposti ymmärrettävä?

- Kyllä
 Ei

4. Onko ero yhteisöllisen asumisen ja yhteisöllisen senioriasumisen välillä selkeä?

- Kyllä
 Ei

5. Missä tietoa yhteisöllisestä senioriasumisesta tulisi ensisijaisesti tarjota?

- Kohteiden nettisivuilla
 Kuntien nettisivuilla
 Valtion nettisivuilla (esim. Ympäristöministeriö)
 Hyvinvointialueiden nettisivuilla
 Järjestöjen tai yhdistysten nettisivuilla
 Muualla

YHTEISÖLLISEN SENIORIASUMISEN TILANNE JA KEHITTÄMINEN

6. Onko yhteisöllisen senioriasumisen kohteille on kysyntää?

- Paljon
 Jonkin verran
 Ei

7. Millaisilla alueilla on erityisesti kysyntää yhteisölliselle senioriasumiselle?

- Kaupunkialueilla
 Taajama-alueilla
 Maaseutumaisilla alueilla

8. Pitäisikö yhteisöllistä senioriasumista kehittää?

- Itsenäisenä osana alue- ja asuntopolitiikkaa
 Integroituna kaikenikäisten asumista koskevaan alue- ja asuntopolitiikkaan
 Muulla tavoin

Halutessasi voit perustella vastauksesi.

9. Kenellä on päävastuu yhteisöllisen senioriasumisen kehittämisestä ja edistämisestä?

- Voittoa tavoittelevilla yrityksillä
- Yhteiskunnallisilla yrityksillä
- Kunnilla
- Valtiolla
- Asukasyhdistyksillä ja kansalaisilla itsellään
- Seniorijärjestöillä
- Muulla taholla/toimijalla

10. Millaisena näet valtion roolin yhteisöllisen senioriasumisen edistämisessä?

- Sitä pitäisi kasvattaa
- Sitä pitäisi vähentää
- Saa pysyä samana

Voit halutessasi perustella vastauksesi.

11. Mitkä seuraavista ovat paikallistasolla keskeisimpiä yhteistyötahoja yhteisöllisen senioriasumisen kehittämisessä? Valitse keskeisimmät tahot.

- Kunnan keskeiset toimijat aluesuunnittelussa ja kaavoituksessa
- Liikennesuunnittelu
- Kiinteistötoimi / tonttiyksikkö
- Rahoittajat
- Säätiöt, järjestöt ja yhdistykset
- Voittoa tavoittelevat yritykset
- Yhteiskunnalliset yritykset
- Kansalaiset
- Muu

12. Mitkä ovat keskeiset ongelma-alueet yhteisöllisen senioriasumisen kohteiden kehittämisessä? Valitse keskeiset tekijät.

- Kaavoitus
- Tontin luovutukseen liittyvät haasteet
- Rahoitus
- Epätietoisuus kysynnästä
- Rakennusohjeet/säädökset
- Yhteistyön sujumattomuus eri toimijoiden kesken
- Epäselvyys toimijoiden vastuualueista

Voit halutessasi perustella vastauksesi ja/tai kertoa onko jokin muu ongelma-alue?

YHTEISÖLLISEN SENIORIASUMISEN RAHOITUS, HALLINNOINTI JA TALOTYYPIT

13. Miten yhteisöllistä senioriasumista tulisi toteuttaa?

- Senioritalona
- Seniorikorttelina (asuinalue tai rakennuskokonaisuus, joka on suunniteltu ikääntyneiden tarpeisiin)
- Monisukupolvisena talona (tavoitteena painottaa sukupolvien välistä vuorovaikutusta)
- Elinkaarikorttelina (tavoitteena palvella asukkaita elämänkulun eri vaiheissa)
- Kaikkia tarvitaan

14. Mitä hallintamuotoa yhteisöllisen senioriasumisen kohteissa pidät parhaana?

- Omistusasuminen
- Vuokra-asuminen
- Asumisoikeusasuminen

YHTEISÖLLISEN SENIORIASUMISEN KOHTEIDEN TILAT, VÄLINEET JA LÄHIPALVELUT

17. Onko yhteisöllisen senioriasumisen kohteissa tarve palveluohjajalle/yhteisökoordinaattorille?

- Kyllä
- Ei
- En osaa sanoa

Voit halutessasi voit perustella vastauksesi.

16. Millä tavoin kohteet tulisi toteuttaa?

- Uudisrakentaminen
- Vanhojen rakennusten korjausrakentaminen
- Sekä uustuotannolla että korjausrakentamalla

Voit halutessasi perustella vastauksesi.

15. Mitä talotyyppeä yhteisöllisessä senioriasumisessa pidät parhaana?

- Kerrostalo
- Pienkerrostalo
- Rivitalo
- Pientalojen kylämäinen kokonaisuus
- Kaikenlaisia talotyyppejä tarvitaan

Voit halutessasi perustella vastauksesi.

- Kaikkia hallintamutoja tarvitaan

18. Aseta huoneistotyypit järjestykseen sen mukaan, joita pitäisi rakentaa eniten (1= eniten ja 4=vähiten) (Käytä jokainen numero vain kerran).

Yksiöitä

Kaksioita

Kolmioita

Neliöitä tai suurempia

19. Minkä kokoisia asuntojen tulisi vähintään olla?

m²

20. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia yhteisiä tiloja ja teknisiä apuvälineitä yhteisöllisen senioriasumisen kohteissa?

	Erittäin tärkeänä	Tärkeänä	Jonkin verran tärkeänä	En lainkaan tärkeänä
Yhteinen keittiö	☐	☐	☐	☐
Ravintolatila	☐	☐	☐	☐
Yhteinen oleskelutila, jossa minikeittiö	☐	☐	☐	☐
Kokous- ja kerhotila	☐	☐	☐	☐
Työpaja ja verstastila (esim. puutyöt)	☐	☐	☐	☐
Kuntosali/liikuntatilat	☐	☐	☐	☐
Saunatilat	☐	☐	☐	☐
Pesutupa/pesula	☐	☐	☐	☐
Ulkoiluvälinevarasto	☐	☐	☐	☐
Vierashuone (vuokrattava)	☐	☐	☐	☐

Hissi	☐	☐	☐	☐
Automaattiset ovet	☐	☐	☐	☐
Tilat muille toimijoille (esim. vuokrattavaksi palvelutoimintaan)	☐	☐	☐	☐
Digitaalinen infrastruktuuri (esim. talon sisäinen verkko, älylukot, automaattinen valaistus)	☐	☐	☐	☐

21. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia ulkotiloja ja palveluita yhteisöllisen senioriasumisen kohteissa?

	Erittäin tärkeänä	Tärkeänä	Jonkin verran tärkeänä	En lainkaan tärkeänä
Oleskelupiha	☐	☐	☐	☐
Istuimet	☐	☐	☐	☐
Katettu istuinalue	☐	☐	☐	☐
Mahdollisuus kasvien kasvattamiseen (esim. viljelylaatikot)	☐	☐	☐	☐
Viherpiha ja kasvillisuus	☐	☐	☐	☐
Ulkoliikuntapaikat	☐	☐	☐	☐
Luonnon läheisyys	☐	☐	☐	☐
Esteettömät ulkoilureitit	☐	☐	☐	☐
Palvelut kävelyetäisyydellä	☐	☐	☐	☐
Palvelut saavutettavissa julkisella liikenteellä	☐	☐	☐	☐
Pysäköintipaikat	☐	☐	☐	☐
Pysäköintihalli	☐	☐	☐	☐
Sähköautojen latausmahdollisuus	☐	☐	☐	☐
Yhteiskäyttöauto	☐	☐	☐	☐
Yhteisiä työkaluja	☐	☐	☐	☐
Julkinen liikennereitti kävelyetäisyydellä	☐	☐	☐	☐

YHTEISÖLLISEN SENIORIASUMISEN HYÖDYT JA ASUKKAIDEN NÄKÖKULMA

22. Mitkä ovat mielestäsi yhteisöllisen senioriasumisen keskeiset hyödyt asukkaille?

- Yhteinen toiminta (esim. harrastukset, ryhmätoiminta)
- Sosiaalinen vuorovaikutus
- Keskinäinen tuki
- Mahdollisuus vaikuttaa (esim. asukasosallistuminen)
- Läheltä saatavat palvelut
- Turvallisuus
- Kustannustehokkuus
- Muu

23. Kuinka tärkeänä pidät seuraavia ominaisuuksia yhteisöllisen senioriasumisen kohteissa?

	Erittäin tärkeänä	Tärkeänä	Jonkin verran tärkeänä	En lainkaan tärkeänä
Asukasdemokratia	☐	☐	☐	☐
Yhteisöohjaaja tms. järjestää toimintaa	☐	☐	☐	☐
Asukkaat järjestävät toimintaa	☐	☐	☐	☐
Kooltaan ja huonejärjestykseltään monenlaisia asuntoja	☐	☐	☐	☐
Asukkaiden käytössä yhteistiloja	☐	☐	☐	☐
Yhteistilojen monipuolisuus	☐	☐	☐	☐

24. Onko mielessäsi jotain muuta, mitä haluisit yhteisöllisestä senioriasumisesta sanoa?

Olet päässyt loppuun kyselyssä. Paina vielä viimeiseksi 'Lähetä vastaukset' ja sulje selain!

Lähetä vastaukset

Powered by REDCap

